

Asia: VN/35773/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) kiittää mahdollisuudesta lausua tästä tärkeästä asetusluonnoksesta.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry vastustaa luonnoksessa esitettyjä muutoksia koskien erityisesti yksinyrittäjien ja pienten mikroyritysten poissulkemista kansainvälistymistuen piiristä, sekä tuen määrää sekä hyväksyttäviä kustannuksia koskevia uusia rajoituksia.

Lisäksi haluamme huomauttaa asetuksen pitkästä voimassaoloajasta, minkä takia nyt kaavailuilla rajoituksilla on huomattavaa merkitystä suomalaisten yritysten kansainvälistymistavoitteille useiksi vuosiksi eteenpäin.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry haluaa tuoda painokkaasti esiin, että yksinyrittäjien sekä pienten mikroyritysten poissulkeminen kansainvälistymistuen piiristä esityksen kohdan 4 § mukaan on sekä syrjivää, erittäin lyhytnäköistä, että lisäksi ymmärtämätöntä Suomen yrityskenttää kohtaan: mikro- ja yksinyrityksiä on noin 95% kaikista yrityksistä Suomessa. Valtaosa pienyrityksistä kuuluu tähän kategoriaan, eli alle 10 hengen yrityksiin, ja suurin osa suomalaisista yrityksistä on yksinyrityksiä.

Määrästään huolimatta Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 mikroyritykset edustivat vain 10,3 % kaikista tukea saavista yrityksistä. Pelkästään yksinyrittäjiä oli keskimäärin 194 000 kappaletta vuonna 2022 ja heidän yhteenlaskettu liikevaihtonsa oli noin 26 miljardia euroa, ja osuus työllisyydestä noin 10%.

Huomattava osa yksin- ja mikroyrityksistä tekee ja erityisesti tavoittelee kansainvälistä kauppaa ja liiketoimintaa, myy tuotteitaan ja palveluitaan ulkomaille, niin ulkomaisille yrityksille kuin kuluttajille, tai toimii alihankkijoina osana isompia hankintaketjuja viennin puolella.

Yksinyrittäjissä on myös runsaasti suoraan teknologia- ja vientiteollisuudessa toimivia yrittäjiä, etenkin ohjelmistokehityksen, projekinhallinnan, hankejohtamisen ja suunnittelun ammattilaisia, joilla on mahdollisuus hakea uusia asiakkuuksia aktiivisesti Suomen ulkopuolelta.

On hyvin tyypillistä, että projektien alkuvaiheessa tai hankkeiden valmisteluvaiheessa ei vielä työllistetä muita kuin itse yrityksen omistaja, tai pari omistajaa omalla riskillään, vakituista työvoimaa palkataan vasta, kun rahoitusta on saatu. Silti projektien ja hankkeiden alkuvaiheessa voidaan työllistää alihankkijoina kymmeniäkin muita yksin- ja mikroyrityksiä ja toimia verkostomaisesti. Tuen myöntäminen vain palkkatyösuhteiden mukaan ei ole missään määrin tarkoituksenmukaista tai vastaa nykypäivää.

Nyt esityksessä ollaan poistamassa kokonaan kansainvälistymistuki yksin- ja mikroyrittäjiltä ja siten vaikeutetaan heidän kasvuaan sekä uusien asiakkuuksien, hankkeiden ja projektien hakemista ulkomailta. Esitys on täysin ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, jossa mainitaan erikseen, että 'kasvua tukevia palveluita sekä yritysneuvontaa kohdennetaan yksinyrittäjille, mikroyrittäjille ja aloittaville yrittäjille'.

On ymmärrettävää, että hakuprosessin kannalta haasteena on, että erityisesti yksinyrittäjien hakemusten määrä on suuri ja heidän hakemansa tuki on suhteellisesti pientä, jolloin hakemuksien käsittely työllistää paljon Business Finlandin henkilöstöä. Business Finlandin resurssointi ei saa kuitenkaan määrittää sitä, minkälaisia ja minkä kokoisia yrityksiä Suomessa tuetaan kansainväliseen kasvuun. Päinvastoin tulisi nähdä, että hyvinkin pienillä tukirahoilla voidaan saada erittäin merkittäviä kansainvälisiä panostuksia aikaan, sekä uusia innovaatioita ja näkyvyyttä aikaiseksi. Business Finland pystyy aivan varmasti ratkaisemaan mahdollisen resurssipulansa tai hakemusprosessien haasteet niin, ettei se estä suomalaisten mikroyritysten kansainvälistymistä ja kasvumahdollisuuksia.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry esittääkin, että Business Finland perustaa erillisen instrumentin ja kansainvälistymisen innovaatioasetelin, sekä aktiivista help desk- toimintaa, jolla tuetaan erityisesti niitä yksin- ja mikroyrittäjiä, jotka haluavat hakea uusia asiakkuuksia Suomen ulkopuolelta ja keskittyä erityisesti kansainväliseen yritystoimintaan. Jos tällaisen kansainvälistymisen innovaatioasetelin ja tukitoiminnan kokonaisbudjetiksi allokoidaan vaikka vain 2 miljoonaa euroa, se mahdollistaa sadoille yrittäjille osallistumisen kansainvälisiin tapahtumiin, verkostoihin ja myynninedistämismatkoihin ja mahdollistaa kansainvälisen kasvun. Suomi nimenomaan tarvitsee runsaasti uusia innovaatioita, ketterää yritystoimintaa, runsasta verkostoitumista ja positiivista näkyvyyttä kansainvälisesti, nopeasti, eikä jähmeää ja vanhanaikaista yritystukimallia vain isoille yrityksille.

Asetusluonnoksen perusteluissa on rajauksia tehty ”avustusten eri yrityksille kohdentumisen näkökulmasta.” Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n mielestä nyt esitetyt rajaukset eivät nimenomaan tue

tätä perustelua, vaan ne asettavat päinvastoin yksin- ja mikroyritykset entistä heikompaan asemaan kansainvälistymisen suhteen ja vain kasvattavat entisestään isompien yritysten tukia.

Esitetyt muutokset tulevat toteutuessaan suoraan vähentämään pienten yritysten aktiivisuutta kansainvälistymistavoitteissa; niin kansainvälisessä tuotekehityksessä, kansainvälisessä verkostoitumisessa kuin vientipyrkimyksissä. Tämä on pahasti ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa.

Yllämainittujen kokonaisperustelujen myötä esitämme muutoksia seuraaviin kohtiin:

3 § Määritelmäkohta: 1) ”Messuhankkeella tarkoitetaan yritysryhmän hanketta, jossa yritykset osallistuvat samaan ulkomailla toteutettavaan yksittäiseen tapahtumaan tai ajallisesti laajempaan tapahtumakokonaisuuteen joko paikan päällä tai virtuaalisesti ja johon osallistuu vähintään neljä yritystä, jollei hankkeen luonteesta muuta johdu”.

-Poistetaan vaatimus yritysten määrästä kokonaan. Suomalaisten yritysten osallistujamäärä ei kerro mitään siitä, kuinka tärkeä tai merkittävä yksittäinen messutapahtuma on. On myös täysin mahdollista, että etenkin uusien innovaatioiden kohdalla yhden yksittäisen toimialan yrityksiä ei välttämättä ole Suomen markkinassa monia.

4 § Avustuksen käyttötarkoitus ja avustuksen saaja: ”Valtionavustusta voidaan myöntää vähintään kaksi henkilötyövuotta työllistäville pienille ja keskiuurille yrityksille sekä pienille suuryrityksille.”

-Tämä on kaikkein merkittävin ja kriittisin heikennys esityksessä. Poistetaan vaatimus kahdesta henkilötyövuodesta, eikä rajata sitä yrityksen koon mukaan.

5 § Hyväksyttävät kustannukset: Luonnoksen mukaan rahtikustannukset ovat vähämerkityksisiä kustannuksia, joilla ei ole olennaista vaikutusta hankkeen toteuttamiseen.

-Rahtikustannukset tulee edelleen sisällyttää hyväksyttäviin kustannuksiin. Rahtikustannukset muodostavat usein etenkin mikroyrityksille huomattavan kustannuserän. Tämä rajausta etuoikeuttaa vain suurempia yrityksiä, joilla on jo vakiintunutta toimintaa, edulliset rahtisopimukset tai tytäryhtiöitä kohdemarkkinoilla. Suomen globaali sijainti lähes aina aiheuttaa rahtikustannuksia, olivatpa tapahtumat Euroopassa tai sen ulkopuolella.

6 § Tuen määrä: ” Messuhankkeisiin valtionavustusta voidaan yritykselle myöntää enintään yhteen messutapahtumaan kalenterivuoden aikana.”

-Poistetaan rajoitus vain yhdestä tuettavasta messutapahtumasta per vuosi. Tuen rajoittaminen yhteen tapahtumaan vuodessa ja vaikeuttaa huomattavasti nimenomaan vientiin ja kansainvälistymiseen panostavien mikroyritysten ja aloittavien yritysten toimintaa. Lisäksi se asettaa toimialat epätasa-arvoiseen asemaan, koska toisilla aloilla on paljon merkittäviä tapahtumia ja toisilla vain yhdet vuotuiset messut. Rajoittaminen myös tarkoittaa, ettei kansainvälistymiseen tähtäävä yritys voi tehokkaasti olla eri sesongeissa tai eri markkinasegmenteille suunnatuissa tapahtumissa mukana.

Ehdotamme euromääräisen rajan asettamista per yritys tai tapahtuma, jotta tuki jakautuisi tasaisemmin eri toimialojen ja sekä mikroyritysten että isompien yritysten kesken.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry - Liisa Hanén